

SLOVENSKA BESEDA

Uredništvo: Dalmatinova 8 - Uprava: Šelenburgova 7/II - Naročnina: Letno 40 Din, četrtletno 10 Din - Cerkovni račun 17.152
Izhaja vsak petek

ŠTEVILKA 8

V LJUBLJANI, 18. FEBRUARJA 1938

LETNIK II.

Dr. Dinko Puc:

Gospodarska konjunktura

Slovensko gospodarstvo je z javnimi dajatvami preobremenjeno in zato zanj še ni konjunktura

Dr. Dinko Puc: Slovensko gospodarstvo je z javnimi dajatvami preobremenjeno in zato zanj še ni konjunktura. To je glavna težnja, ki jo vseh ljudi v Sloveniji čuti. Če se ne odločimo za ukrepe, ki bodo zmanjšali to obremenitev, ne bomo mogli dobiti konjunktura.

Dr. Dinko Puc:

Dogodki v Avstriji

Politični preokret zadnjih dni v srednji Evropi ustvarja tudi za nas nove razmere

Diktature morajo imeti neprestane uspehe. Ako jih nimajo, postanejo nezanimive in ljudstvo začne premišljati, kje je njihova eksistenčna pravica.

Hitler je v tem pogledu posebno ploden. Priznati mu je treba, da je s svojo silno energijo in često brezobzirnim nastopom dosegel skoro vse, kar si je svoj čas v zunanji politiki zastavil kot cilj. Nerešeno je ostalo le vprašanje kolonij in tako za letošnjo obletnico ni imel vodja nacijev pripravljenih piruhov. V zadnjem trenutku je zato Nemčija pritisnila na Avstrijo in izsilila spremembo vladnega sistema.

Naravno, da je ta dogodek v svetu vzbudil silno pozornost, ker se misli opravičeno, da je to prvi korak do združitve Avstrije z Nemčijo.

Sicer je bil eden vojnih ciljev Nemčije že leta 1914. tudi inkorporacija Avstrije. Po vsej Nemčiji je krožila takrat brošura: «Kaj moremo z vojno pridobiti ali izgubiti?», v kateri je pisec dokazoval, da, ako Nemčija vojno izgubi, bo še vedno profitirala, ker dobi Avstrijo, ki ji pade v naročje kot zrela hruška.

To se sicer ni zgodilo, ker so se uprle temu antantne države. Avstrija je ostala, toda to dete je bilo neboljeno. Ostala je torišče intrig in spletk, pred vsem pa naj bi služila Habsburžanom kot prva stopnja za doseglo stare moči in veljave. Francijo in Anglijo je ta državnica mnogo veljala.

Naciji so leta 1934. poskusili osvojiti Avstrijo nasilno. Toda takrat narodno-socialistični puč ni uspel, čeprav je kot njega žrtev padel Dollfuss. Njegov naslednik Sušnik je vodil dosti dolgo Avstrijo navidezno spretno med Scilo in Karibdo. Toda poznavalci razmer so vedeli, da je njegova vlada na trhlih nogah, ker se je opirala na manjšino. Nezadovoljniji, ki so se sestavljali iz narodnih socialistov in levičarjev vseh kril, so postajali vedno močnejši. Sušnik je zamudil pravi čas, ko bi bil mogel z upeljavo demokratičnejšega načina vladanja pridobiti socialno demokracijo za pomoč. Le tako bi bil mogel ustvariti močno vlado, ki bi bila imela za seboj široke plasti naroda. Zaupajoč pa samo v svojo spretnost in podporo Italije, je mislil, da se dá vedno sedeti na bajonetih, a se je varal.

To je bila njegova tragična krivda, ki je dala Hitlerju moralno pravico za intervencijo. Sedaj Sušniku ni mogel nihče pomagati, ker pač ni bil v pravu.

Ni dvoma, da zaradi zadnjih dogodkov postane Avstrija narodno-socialistična. S tem pa se tudi približuje trenutek «anšlusa». Resneje, kot kdaj, moramo računati za dejstvo, da bo v nekaj letih na Karavankah naš mejaš Nemčija. Mi moremo mirno gledati na ta razvoj, kajti veliko vprašanje je, kaj bi nam bilo bolj nevarno: ali velika Nemčija ali habsburška Avstrija?

Če bi nam bilo izbirati med tema dvema možnostima, bi se prej odločili za prvo, ker glede druge imamo iz zgodovine že dovolj žalostnih izkušenj.

V. Vlahovič, Ljubljana:

Meja legitimiranosti

Država se izpopolnjuje in krepi le dotlej, dokler jo vladajo ljudje, ki uživajo polno zaupanje naroda

Kmalu po zedinjenju smo Slovenci opazili, da se tako imenovane državljanske in politične svoboščine ne delijo nam Slovincem z istim merilom, kakor Hrvatom, zlasti pa Srbom.

Da smo imeli vsi trije narodi zagotovljeno popolno suverenost kot pojem polnega priznanja enakovrednosti in enakopravnosti ter soodločanja že v sami proklamaciji, je danes zgodovinsko ugotovljeno in neovrgljivo dejstvo. Kot taki smo imeli torej tudi Slovenci kot enako varjen sestaven del državne celote od vsega početka pri centralni vladi v Beogradu svoje narodne zastopnike, bodisi kot ministre,

bodisi kot narodne poslance, katerih naloga je bila soodločati v vseh važnih političnih potezah in skrbeti za enakovredno upoštevanje vseh teženj in potreb slovenskega naroda.

Vemo sicer, da se v političnih razmerah, kakršne so pri nas, kjer je parlamentarizem od vsega začetka v bistvu svoje funkcije samo neka glasovalna naprava, ne da kaj prida ustvariti. Ker se pa centralistični oblastniki še vrhu tega dobro zavedajo naše slovenske politične razkasanosti, se prav poseb-

no ne da mnogo ustvariti, zlasti za naše specialne slovenske težnje, ki so tuje i po tradicijah i po kulturnih potrebah onim, ki odločajo v obliki življenjskih razmerah v državi in ki gledajo poleg tega na specifična slovenska vprašanja z ljubosumnim očesom.

Najvažnejše je, da vemo, ali in kako vršijo svoj velevažni in odgovorni posel. Vemo pa tudi, da ne more biti noben človek popolen v svojem delovanju, ako nima nad seboj kontrole.

In tako kontrola, ki je ravno pri funkcijah javnopravnega značaja najodločilnejše važnosti, more nuditi le sistem, ki temelji na popolni demokratični podlagi.

Ako vsa ta poglavja podrobno razčlenimo, šele lahko pridemo v razglabljanje, kdaj preneha legitimiranost takih narodovih zastopnikov.

Legitimiranost narodovih zastopnikov v bistvu preneha avtomatično prav za prav s trenutkom, ko se le-ti prično udinjati lastnim osebnim nagnje-

njem. Vemo sicer, da je vzrokov in priložnosti za prelevitev narodnih zastopnikov mnogo. Korupcijski vrtnec ima silno moč, in kdor podleže njemu, je to pač znak prirojenega koristoljublja. Če ga pa ženeta samo hrepeneje po oblasti in bolno častihlepje, se odraža iz takega nagnjenja puhlo, plitko samoljubje.

Prvo kot drugo je zlo za narod, kar se končno maščuje nad državo samo. Krivci pa po navadi ostanejo nekaznovani.

To so ugotovitve, ki so nam ostale kot posledice razočaranj v preteklosti in ki so morale nujno izzvati prebujanje ljudske samozavesti. Narod že izreka strogo obsodbo nad vsemi onimi, ki jim je «borba za narodov blagor» zgolj sredstvo za lažjo doseglo lastnih sebičnih ciljev.

Toda tudi tem in takim političnim avanturistom ne bo prizanesel val demokracije, ki mogočno in zmagovalno pričinja svoj pohod po vsej zemeljski obli. Narod se pa tega mogočnega pohoda demokracije le veseli, ker vidi edino v njem svojo rešitev!

Ivan K.:

Življenjska vprašanja naroda

Za splošen napredek naroda se morajo vsi problemi reševati naenkrat in skupno

Ze dolgo se plete skozi stolpce jugoslovskega tiska rdeča nit, ki nima svojega konca, pa naj si ga skušajo najti in napraviti tudi «najizkušenejši» politiki. Obširna časopisna razglabljanja se namreč tičejo problema, ali so važnejša za narod politična ali pa gospodarska in socialna vprašanja. Iz pisanja gotovih listov bi se dalo sklepati, kakor da so prišli do prepričanja, da pomeni poudarjanje gospodarskih in socialnih življenjskih vprašanj hoteno slabljenje narodnih in političnih zahtev. Vedno bolj pogosto slišimo in beremo, da so politične in narodne zahteve prvo in glavno in da pred njihovo definitivno rešitvijo ne more biti niti govora o kakem drugem življenjskem perečem vprašanju.

Taka mnenja in ugibanja so nedvomno povsem odveč in utegnje v gotovih okoliščinah celo škodovati, ker bi utegnili marsikoga zavesti v zmotu in v napačno pojmovanje narodnega življenja in njegovega elementarnega gibanja. Predpostavljamo enega omenjenih vprašanj pred drugim morejo uganjati le oni, ki bi hoteli izigravati in zavlačevati reševanje političnih vprašanj, ali pa oni, ki bi hoteli ločiti narodni pokret od vseh vprašanj gospodarskega in socialnega življenja. Prvi kot drugi imajo lahko pri tem svoje posebne račune, toda kmečka demokracija takih računov ne pozna, niti ne prizna.

Za naš celotni kmečki stan so politična, gospodarska in socialna vprašanja ena sama, nedeljiva celota. Na papirju in s suhimi besedami se sicer ti trije pojmi dajo deliti, v samem življenju so pa vsi trije neločljivo in brezpogojno povezani med seboj. Politične svoboščine so samo sredstvo, politični sklepi pa samo okvirji življenja. Prava vsebina življenja pa so gospodarski in socialni odnošaji,

ki dajejo edino svrhu in moč vsakemu političnemu pokretu in zahtevi. Brez njihovega upoštevanja je vsako «delo za narod» mlačev prazne slame.

Res je sicer, da vodijo le politične poti k ostvaritvi narodnih teženj in k ureditvi zapletenih ter navskrižnih interesov gospodarskega in socialnega življenja. Zato je prvi in neposredni cilj vsakega narodnega pokreta, da se te poti čimbolj odpro in ugledajo s pomočjo političnih svoboščin, s pritegnitvijo ljudstva k vladanju in s tako ureditvijo države, ki bo omogočila in zagotovila svoboden in enakopraven razvoj vsem njenim državljanom v slehernem pogledu.

Živimo v težkih in usodepolnih časih. Kdor resnično živi z narodom za narod, in to ne le s svojim telesom, temveč s svojim duhom in srcem, kdor zna prisluškovati najtajnejšim utripom zemlje in kmeta, kdor se zna zagledati v njuno najskritejšo notranjost, ta šele more resnično občutiti, kako nemirno bije narodovo srce, kako nujno terja narod odgovor na vsa odprta vprašanja svoje usode in bodočnosti in kako narod zahteva izboljšanje ter zagotovitev svojega življenja. Za vsemi narodnimi znaki, zastavami in vzkliki, za vsemi političnimi zahtevami stoji kot orjak človekova skrb za vsakdanje življenje, ki terja svojo pomiritev in rešitev.

Politično gibanje, ki hoče pridobiti in obdržati narodovo zaupanje, mora biti predvsem resničen, iskren, točno določen in pošten odraz vseh narodovih skrbi in potreb. Dvigati ga mora k cilju verovanje naroda, da njegova zmaga ne bo prinesla le politične spremembe in novih oblastnikov, temveč da bo v temelju spremenila vse stanje in vse življenjske pogoje, da bo res zmagala socialna

POLITIČNI TEDEN

Notranjepolitično življenje stoji v znamenju proračunske debate v skupščini, kjer so, kakor vsako leto, vse skupine porabile priložnost, da drže dolge politične govore. Kakor je iz teh govorov razvidno, si gotovi gospodje še vedno niso opomogli od sporazuma med glavnimi opozicijskimi strankami v državi, sklenjenega 9. oktobra lanskega leta, slikajoč ga z obrabljenimi in puhlimi trazami za pravo politično strašilo. Neka nova posebnost v letošnjih proračunskih razpravah so obširna bavljenja z našo zunanjo politiko. Hrvatsko vprašanje tvori neizčrpen vir skupščinskih razmotiranj in ostane slej ko prej osnovna potreba za normalen razvoj v naši državi pogoj, da se vsedejo k skupni mizi pravi predstavniki Srbov, Hrvatov in Slovencev, pa da se pomenijo, kako naj izgleda notranja ureditev naše domovine. Ta in nič drugega pa zahtevajo predstavniki Združene opozicije. Vsa ostala razmotirivanja in ugibanja imajo lahko kvečjemu teoretično vrednost, povrh tega še škodljivo, ker samo lahko še bolj zastrupljajo ozračje, že dovolj nezno, čimbolj se začete urejevanja tega problema odlašajo.

Dokaz za to so žalostni dogodki, ki so se odigrali preteklo nedeljo v Sibeniku. Tam je sklical voditelj pokreta «Zbor» Ljotić svoje zborovanje in mu kot demokraciji ne moremo osporavati pravice, da svoja politična naziranja javno tolmači in si zanja tudi išče privrženec. Zato bi tudi na shodu v Sibeniku bil mogoče od svojih političnih nasprotnikov moten, neverjetno pa je, da bi tam prišlo do takih ekscesov, kakor je prišlo. Na dan njegovega prihoda v Sibenik je namreč zagrebški «Obzor» na podlagi nekaj potvorenih citatov iz beogradske «Otačbine» prinesel provokatorski napad na Ljotića in rekel, da kaže Ljotić veliko drznost s tem, da si usoda iskati svoje pristaše med Hrvatini in prirejati sestanke v hrvaških mestih. To je pisal oni «Obzor», kateri nikdar točno ne ve, kako programatično stališče naj bi on zavzel v našem notranjem vprašanju in ki danes tudi še sam o sebi točno ne ve, ali je frankovec, ali je Hrvat, ali je Jugoslovian, ali kaj? Vse njegovo pisanje je usmerjeno po političnem oportunitizmu. Taki listi so tipični pojavi neke motne dobe, v kateri se da v kalnem uspešno ribariti le s hujškanjem in izrabljanjem politične napetosti. Čim bi se pa Srbi in Hrvatovi vsedli k skupni mizi, k poštenemu razgovoru, bi tudi tako destruktivno delo, kakor ga vrši «Obzor» in njemu slični elementi, v našem notranjem življenju bilo nemogoče.

«Glasnik srbske pravoslavne patrijaršije» je objavil deklaracijo pravoslavne arhijerejskega sabora, v kateri so citirane vse vladne izjave, da je predloženi projekt o konkordatu, ki ga je skupščina že izglasovala julija lanskega leta, vlada definitivno umaknila. Na podlagi teh izjav je pravoslavna cerkev umaknila cerkvene kazni, izrečene nad ljudmi, ki jih je smatrala za zakoniteve tega konkordata odgovorne in pristala, da se 21. t. m. vrši volitev patrijarha srbske pravoslavne cerkve.

pravičnost na vseh področjih gospodarskega in socialnega življenja.

Prav nobena narodna in politična zahteva ne bo oslabiljena, če bomo poudarjali in zahtevali obenem tudi kmečko in delavsko pravico, gospodarsko demokracijo in socialno pravičnost. Nasprotno, prav s tem dobivajo narodne in gospodarske zahteve svojo moč, upravičenost in udarnost. Kdor tega ne razume ali noče razumeti, ta stoji daleč od življenja.

Samo politični slepci in špekulanti morejo govoriti, da bo svoboda sama prinesla vse in da bo z golo oblastjo mogoče rešiti vse. Narod se zaveda, da na njegovi njeni brez dela sami od sebe in

takoj ne rastejo žganci in bela pogača. Obenem pa ve tudi to, da mora že pri prvem gibu in posegu premisliti in se odločiti, kaj prav za prav hoče, kaj namerava uresničiti in kaj naj bo sad njegovega napornega, smotrnega dela.

Iz vsega navedenega jasno vidimo, da se moramo kot zagovorniki prave in čiste demokracije dosledno boriti za uresničenje narodnih in političnih zahtev, nič manj pa tudi za izpolnitev vseh odprtih gospodarskih in socialnih življenjskih vprašanj. Če bomo delali tako, smemo biti prepričani, da bomo državi in narodu ustvarili ono znosno, lepo in koristno življenje, kakršnega smo doslej zaman pričakovali in kakršno mu je neobhodno potrebno, če hoče napredovati in ne več nazadovati, kakor se je to dogajalo vso dobo doslej.

Iz Stritarjevih

„Dunajskih sonetov“

Vrti, spreminja čas se brez prestanka!
Prej časa, novcev bila je izguba,
zdaj rodoljubje pase rodoljuba;
skrbi za svoje, kakor mati, stranka.

Temu se grošna v zakon da meščanka,
tam onemu je sinekura ljuba;
in tega uda narodnega kluba
ravnatelj izvoli nova banka.

Ko vrže vlada kako jim koncesijo,
huj, zbirajo okoli nje se kavke,
ter tiho v lepi zloznosti delé si jo.

In ljudstvo, kake imaš ti opravke?
Ti stradaš, moliš, hodiš za procésijo,
ti vpiješ: Slava! In plačuješ davke!

Domači pomenki

Govor poslanca inž. Fr. Zupančiča

Iz «Pravde» posnemamo, da je govoril poslanec Zupančič govoril v bučnem razgovoru za 625 milijonov dinarjev.

«Preteklo leto nam je poročal finančni minister, da je povzela proračun za 625 milijonov dinarjev. To leto pa znaša povziranje na našo grozo 1270 milijonov več, kot lani.

Ni potrebna samo preorientacija in revizija metod, marveč nujno je potrebna osnovna reorganizacija gospodarske in finančne politike v državi.

Skraini čas je, da se država politično konsolidira. Potrebna je moralna mobilizacija vseh pozitivnih elementov v parlamentu in izven parlamenta. Tu morajo sodelovati vse naše najboljše duševne in moralne sile. Zadnje leto smo doživeli važen dogodek v smeri konsolidacije: sporazum, ki so ga podpisali Maček in Pribičević, Stanojević, Davidović in Jovanović. Brez upoštevanja tega dogodka ni konsolidacije.

Poslanec dr. Dobovišek

je bil izvoljen na listi dr. Mačka in je veljal doslej za enega voditeljev našega seljaško-demokratskega pokreta. Te dni je zapustil dr. Mačka in svoje politične prijatelje ter se odločil proti sklepu stranke, da pojde v skupščino.

Sanacija

Zagrebski gospodarski dnevnik «Jugoslovenski Lloyd» objavlja v svoji letošnji 36. številki naslednjo zanimivo notico: «Dr. Dobovišek, poslanec z liste dr. Mačka, je izjavil, da gre v Narodno skupščino, ker mora popraviti svoje finance, ki so se mu ruinirale s političnim delom.»

Konkordat

Vlada ima za seboj skupščino in senat. V skupščini je bil konkordat že sprejet in treba je bilo samo še, da ga sprejme še senat, kajti nobenega dvoma ni bilo, da bi ta sklep potrdilo tudi namestništvo. V sled odpora velikega dela našega nara-

da je vlada sedaj predlog o konkordatu umaknila definitivno. S tem dejanjem smo zadovoljni tudi napredni Slovenci in le želimo, da bi se tudi v drugih vprašanjih večkrat upoštevalo ljudsko mnenje.

Za koliko je bil prodan in kupljen Bled?

Iz poročila g. bana na zasedanju banskega sveta je razvidno, da je banovina kupila od Zadrugne gospodarske banke Blejski grad in jezero ter vilo Zlatorog za 15 milijonov dinarjev. Zadrugna gospodarska banka, ki je kupila te nepremičnine na dražbi, je plačala za nje okroglo 8 milijonov dinarjev.

Kako so bili izvoljeni?

«Domoljub» z dne 9. t. m. piše o senatskih volitvah in pravi med drugim: «V dravski banovini skupno ni glasovalo 56 volilnih upravičencev, med temi je bilo 19 »svobodno« izvoljenih narodnih poslancev. — Morda bi bil «Domoljub» tako ljubezniv in bi vprašal onih 9 narodnih poslancev (dr. Veble, dr. Koc, dr. Klar, Pevec, dr. Šemrov, Kersnik, Gajšek, Benko in Brenčič), ki so glasovali za dr. Schaubacha, kako so bili izvoljeni oni in na čigavi državnih kandidatih listi? In še to naj bi vprašal, na kateri program so takrat prisegali in kako so ostali zvesti temu programu?

Sicer je pa obče znana stara praksa gospodov iz «Domoljubovega» tabora, da se trdno drže edinega svojega preizkušenega načela: Vsak glas je dober, pa če ga pes na repu prinese!

Sodobna uganka

Nekje stoji starodavno belo mesto, v katerem so ljudje baje tako zelo srečni, da si na svetu ničesar več ne morejo želeli, kakor edino le še smrti, da jih reši nepopisnih dobrot, s katerimi «izvoljeni» skrbniki posipajo njihovo življenjsko pot. V tem mestu stoji bolnišnica, kjer leže bolniki le iz golega druželjubja in ne po potrebi po dva na eni postelji, za izpremembo pa si postiljajo svoja ležišča tudi kar na tleh in na nosilnicah. In v tej hiši Marije Pomočnice, da se izrazimo po Cankarjevo, se je pripetil nedavno povsod drugod v urejenih razmerah nemogoč, pa žalostno-zanimiv dogodek: Na operacijsko mi-

zo je bila z dežele pripeljana stara bolnica, ki so ji zdravniki z naglo operacijo še rešili življenje. Ko pa je bilo operirano po končani operaciji na zdravnikovo odredbo treha obleči v svežo srajco, je službojoča sestra morala z obžalovanjem ugotoviti, da ves oddelek ne premore nobene srajce več! Tudi čudeža ni hotelo biti, da bi prihajal na iskrem belcu sam sveti Martin in podaril trpeči sestri v Gospodu še drugo polovico svojega plašča.

Prepuščamo čitateljem, da skušajo uganiti, kje na zemeljski krogi leži to belo mesto? Odgovorov nam ni treba pošiljati!

Vandervelde in svinjska literatura

Pod tem naslovom se bavi zadnja «Delavska politika» z dne 16. t. m. z znano blamažo, ki sta jo doživela «Slovenec» in «Slovenski dom», ko sta se razpisala o bivšem belgijskem ministrskem predsedniku Vanderveldu in mu podtaknila avtorstvo znane knjige «Popolni zakon», ki da je po njenem mnenju cvet pornografske literature. O tem smo pisali v zadnji številki tudi mi. Vsak povprečen inteligent namreč ve, da je omenjeno knjigo napisal Van de Velde in ne socialistični voditelj Vandervelde. Med drugim pravi «Del. politika» naslednje: «V mrzlični napetosti, s katero so čitali gospodje pri «Slovenskem domu» tisto knjigo, so pa le preveč površno brali ime pisca na prvi strani, ker bi sicer vedeli, da pisec ni Vandervelde, ampak Van de Velde. Sicer pa je itak vseeno, na koga zlijejo gospodje svoje golide gnojnice, ki jo imajo vedno pripravljeno. Zaenkrat je bilo holj prav, da jo je skupil Vandervelde, zakaj pa hodi v španijo. Kdor bi vedel še za kako pornografsko knjigo, naj jo kar pošlje «Slovenskemu domu», kjer se za te vrste literature zelo zanimajo.»

Upravičen strah pred bodočnostjo

Na podlagi slabih dosedanjih izkušenj, in ne v najmanjši meri prav v zadnjih treh letih, je objavil «Trgovski list» dne 14. t. m. uvodnik pod naslovom «Več samouprave», v katerem ob sklepu ugotavlja: «Najbolj zgrešeno pa bi bilo, če bi se pri splošnem in velikem pričakovanju javnosti, da bo novi državni proračun vsaj nekaj zvišal samoupravne pravice, zgodilo ravno nasprotno, da bi se v finančni zakon vnesla nova določila, s katerimi bi bili okrnjeni še zadnji ostanki nekdanj širokih samouprav. Bila bi to usodna državniška napaka, ki bi rodila zelo nevarno razočaranje, da bi ljudje sploh izgubili vero, da je še kakšno zboljšanje mogoče. Zato naj se ne dela noben eksperiment več z ustanavljanjem novih centralističnih fondov, zato naj se ne misli na uvajanje novih centraliziranih monopolov, zato naj se tudi ne misli na centralizirani elektrifikacijski načrt itd. Vse to bi bili zelo nevarni eksperimenti, ki bi državno misel zadeli v živo.»

Veliki načrti in obljube

Slovenski strankarski in politični voditelji iz tabora bivše SLS, oziroma iz sedanje bratovščine JRZ, so bili že od nekdanj silno iznajdljivi, kadarkoli le je bilo treba trdneje povezovati njihove malodušne ovčice, katerim je očitno pričela bolj dišati zelena paša na sosedovem travniku, kakor pa postna slama v domačih vsiljih. V takih primerih so vodilni gospodje iz Kopitarjeve ulice in bližnje okolice spretno posegli po svojem tradicionalnem, vsestransko preizkušenem sredstvu in iz znane bisage so se potom katoliškega tiska in potom zgovornosti raznih narodnih očetov ter bratov v Gospodu pričele vsipati neizmerne zaloge obljub o rajskem blagostanju, angelskem veselju in nezaslanih sladkostih že kar na trnjevi skorji zemeljske krogle. Med drugimi sanjskimi blagri se spominjamo tudi dveh velikih obetov, ki sta namenjena predvsem dragim «Ljubljancem» in pa vsem onim, ki jih bo smrt rešila sodobnega rajskega uživanja na ozemlju mestne občine ljubljanske. Prva obljuba se tiče toliko in podrobno opisovane zamisli o zgraditvi moderne mrtvašnice pri Sv. Križu po že izdelanih načrtih mojstra arh. Plečnika in za že najeto posojilo pri zagrebškem

SUZOR-ju. Gradnja bi se morala pričeti, kolikor se spominjamo pogovov pri najemanju omenjenega velikega posojila, že nekako letos ob novem letu. Kolikor je javnosti znano, si je mestna občina tudi že zagotovila vse potrebno zemljišče, in to pod prav ugodnimi pogoji, baje daleč pod stvarno vrednostjo takojšnjih zemljišč, kakor je zapisal svoj čas sam resnicoljubni «Slovenec».

Naenkrat pa je v klerikalnem ljubljanskem tisku na prav sumljiv način utihnila znana glasna lajna o najmodernejši mrtvašnici, o idealnem «Vrtu svetnikov» s sedmimi kapelicami sredi prelepega ljubljanskega polja. Desettisočeri bodoči stanovalci smrtne poljane pri Sv. Križu, ki so danes še živi davkoplačevalci ljubljanske mestne občine, bi radi izvedeli, kje in zakaj se je stvar zataknila, ker vsak skrben gospodar pač rad o pravem času poskrbi za svojo zadnjo pot, da ne bi v odločilni uri delal preveč sitnosti žalujočim ostalim.

Druga velika obljuba pa veže še lani tako navdušene obljubovalce glede zgraditve tramvajske proge do pokopališča, ki naj bi po takratnih zatrjevanjih stekla že letošnje pomlad. Tudi o tem slajnem načrtu v «Slovencu» in ostalih listih Katoliškega tiskovnega društva ničesar več ne beremo. Zakaj neki ne? Videti je le, da se venci hvaležnosti in zaslužnja za gornje neizpolnjene obljube na prizadetih mestih zaenkrat še prav hvaležno odklanjajo...

Napovedi inž. Košutića

Preteklo nedeljo se je vršil v Zagrebu v navzočnosti več tisoč delegatov iz vse Hrvaške letni občni zbor hrvaške narodne organizacije «Seljaške sloge», na katerem je imel odposlanec dr. Mačka, podpredsednik HSS inž. Košutić velik govor, v katerem je med drugim tudi naglasil: «Sredi Hrvaške, pri Varaždinu, sredi hrvaškega kmečkega gibanja, so se drznili majhni fraterčki govoriti proti hrvaškemu kmečkemu gibanju «Seljaški slogi» vohne in proti njenemu predsedniku Hercegu, češ da je brezbožnik. Tako so nekoč govorili tudi proti predsedniku in učitelju Štefanu Radiću in imeli pridige proti njemu. Za te odpadle pope, ki niso vredni, da se nazivajo svečeniške, ker z lažmi oskrunjuje sveti prostor cerkve in sramotijo zvišeni duhovniški poklic, za te svečeniške odpadnike in disidente se še ni znal najti ključ, da bi se pred njimi zaprla cerkvena vrata. Pravi človek ne more zbrati toliko predrznosti, da bi javno nastopil proti vseni hrvaškemu kmečkemu gibanju v naši hrvaški domovini. In zato pravimo: Dovolj nam je teh ponizevanj in žalitev! Zahtevamo, da se hrvaško kmečko gibanje respektira z vseh strani. V letu 1938. bomo nastopili z vsemi močmi in silami, kjer in kadar bo potrebno!»

Izjava češke katoliške mladine

V klubu «Přítomnost» v Pragi je bila konferenca predstavnikov Češke omladine. Na tej konferenci je izjavil dr. Hořina v imenu katoliške omladine sledeče: Katoliška cerkev in naša republika branita iste vrednote. V zunanji politiki so simpatije naše stranke na strani onih držav, ki branijo svoje in ne zahtevajo tuje, torej na strani Francoske, Vel. Britanije in Sovjetske Rusije, od malih držav pa zlasti na strani Avstrije. Geopolitična lega naše zemlje ne prenese nevtalnosti. Za nas je edino mogoča zapadna orientacija, ker drugače moramo postati vazali Nemčije. Katoliki morajo biti v gotovih okoliščinah pripravljene, da začno z revolucijo, ako je treba braniti naravne in državljanske pravice človeka. Mi verujemo z Masarykom, da je demokracija ostvarjenje božjega reda na zemlji in da je demokracija režim, ki se najbolj približuje nauku Sv. Avguščina o Kraljestvu božjem. Mi v nasprotju s staro generacijo ne zahtevamo verske šole, marveč samo zahtevamo, da se versko vprašanje pravično obravnava v državnih šolah. — Pametni nazori!

Naročite Slovensko besedo!

Zunanja politika

Zunanjepolitični dogodki obilujejo senzacij, ki imajo zlasti za srednjeevropske odnose lahko usodepoln pomen. Najprej je prišel nepričakovano v Rumuniji padeč lažifašističnega Gogovega režima. Goga se je začel kot predstavnik najmanjše politične skupine v državi obnašati tako, kakor bi bil najmanj firef ali duce. Pregarjal je tisk, zapiral politične nasprotnike, teroriziral žide, izčrpal državno blagajno in nagrmadil v zunanji politiki neverjetne neumnosti, tako da kralj Karol ni imel niti možnosti, niti volje, da mu pusti v svojem imenu še nadalje po mili volji šariti v rumunskem narodu. Kakor je bil nepričakovan njegov prihod, tako je bil nepričakovan njegov padeč.

Pred rastočim revolucionarnim razpoloženjem v državi, ki ga širi predvsem ekstremno-desničarska organizacija «Železna garda», ki bi, če bi prišla na oblast, v najkrajšem času zašla v oborožen spopad s sosedno Rusijo in s tem verjetno prinesla Rumuniji propast, se je zatekel rumunski monarh k reševanju položaja na ta način, da sestavi neko koncentracijsko vlado vseh večjih strank, ji da avtoritarno oblast in razpusti obenem vse politične grupacije v državi, skušajoč na ta način doseči narodno pomirjenje. Zgodovinska resnica je namreč, da je najurejenejša oblika države v današnjih časih monarhija, ki se opira na pravo narodno demokracijo. Zgled za to so Anglija in nordijske evropske države, ki so ustvarile krasno simbiozo med narodom in krono in kjer ni radi tega nobenih političnih, pa tudi ne socialnih potresov.

Kot bomba je tudi tresčila v evropsko javnost vest, da sta se sešla v Berchtesgadnu oba nemška kancelarja, Hitler in dr. Schuschnigg. Vsebinska dolga razgovorov ni znana svetovni javnosti, vendar pa kažejo posledice tega sestanka na to, da se začenja v srednjeevropskih odnosih neka nova doba. Predvsem je Schuschnigg po svoji vrnitvi rekonstruiral svojo vlado, pri čemur so dobili važne položaje avstrijski hitlerjevci. Med drugimi je prišlo v nacionalnosocialistične roke notranje ministrstvo, ki ga je zasedel Hitlerjev zaupnik za Avstrijo. Gotovo je Hitler obljubil avstrijskemu kancelarju, da bo spoštoval avstrijsko neodvisnost, z drugimi besedami, da se je odrekel zloglasne «glajhsaltung», pa namesto nje našel nov sistem «anšaltung».

Treba je počakati, kako stališče bo napravil tem dogodkom zavzela Italija, ki je navzlic svojim imperijskim problemom, katerih težiče leži v Sredozemlju, še vedno življenjsko zainteresirana na položaju Avstrije v srednji Evropi. Sicer se zatrjuje, da je do sestanka med obema kancelarjema prišlo s pomočjo Mussolinijevega posredovanja, vendar mora izgledati to enostransko utrjevanje fašistične srednjeevropske osi v korist Nemčije že vsakemu opazovalcu malo sumljivo, kaj šele onemu, ki se ga taka stvar neposredno tiče. V ta poslednji krog gotovo spada Italijani, katerim je danes meja z Nemčijo na Bronnerju mnogo bližja, kot pa je bila še pred mesecem dni, in pa Jugoslavi, katerim se meja s Hitlerjevim carstvom na Karavankah zlohotno bliža. Počasi, toda sigurno ostvarja Nemčija tretjega rajha sanje «Drang nach Osten», na katerih si je hohenzollerska Nemčija zlomila zobe.

DOMA IN NA TUJEM

Goethe — ubijalec

Največji nemški pesnik Goethe se je nemškim nacijem zameril, to pa zato, ker je bil bolj svobodomiselnega značaja. Zato jim je bilo všeč, ko je svoj čas napisala ga. Ludendorffova (žena znanega, nedavno umrlega vojskovodje) knjigo, v kateri je obdolžila Goetheja, da je bil drugi veliki nemški pesnik Schiller — umorjen z vednostjo Goetheja. Knjiga se je razširila v mnogih tisočih eksemplarjih, — bržčas v čast in slavo nemškega imena. Ker pa eksistira v Nemčiji posebna Goethejeva družba (Goethe-Gesellschaft), je ta sklenila v obrambo Goethejevega imena zbrati vse podatke in listine o Schillerjevi smrti. Knjiga «Schillers Tod und Bestattung» (Inselverlag) — Schillerjeva smrt in pogreb — je sicer izšla, a je bila takoj prepovedana. Tako velja v Nemčiji njen največji genij Goethe še vedno za ubijalec.

Sedem križev Antona Robeka. Pred sedemdesetimi leti je zagledal v Zdolah pri Brežicah luč sveta Anton Robek, sin premožnega kmetovalca. Že v zgodnji mladosti se je seznanil s trdim delom, kar ga je usposobilo za težko življenjsko borbo. Brema življenja mu pomaga nositi že 44 let vzorno in požrtvovalno njegova družica Ana, rojena Jevnikova. Po rokih v tujini je pustil svoja najboljša leta. Potem se je lotil gostilničarskega obrta. Leta 1909. se je vrnil v domovino, in sicer v Celje, kjer je postala njegova gostilna dom vseh narodno zavednih in naprednih Slovencev. Anton Robek je vedno bil, je in bo zavedna slovenska korenina — naše gore list. Želimo, da mu usoda nakloni še dolgo življenje v veselje vseh, ki ga poznajo in spoštujejo. Tudi kot zvestemu naročniku našega lista od prvega začetka dalje mu kličemo iz srca: «Se na mnoga, zdrava leta!»

Novi banovinski proračun dravske banovine se pravkar razpravlja v banovinskem svetu. Novi proračun predvideva 129.790.000 dinarjev izdatkov in je proti lanskemu proračunu zvišan za devet milijonov 440.000 dinarjev. Zvišanje ne gre na račun državne in narodne obrambe.

Slovensko gospodarstvo se bo dvignilo, kadar bodo naši denarni zavodi zopet izplačevali neomejeno svoje vloge in dajali nova posojila. Vse to se sicer vidno izboljšuje, vendar pa še ni stanje popolnoma normalno. Pomnite, da denar, ki leži doma, ne prinaša obresti in tudi ni varen. Nalagajte svoje prihranke v Mestno hranilnico ljubljanska, za katero jamči Mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in davčno močjo. Hranilnica izplačuje vse vloge, vložene po letu 1933., vedno brez vsakih omejitev. Nove vloge znašajo že preko 205.000.000 dinarjev in vedno naraščajo.

Prometni minister dr. Spaho je preteklo nedeljo v svojem javnem govoru napovedal, da se bodo vršile nove volitve v Jugoslaviji v začetku februarja prihodnjega leta.

Zadnja dražba kožuševine bo letos 7. marca v Ljubljani. Razpoložljive kože pošljite nemudoma na naslov: «Divja koža», Ljubljana, Velesojem.

Hranilne vloge na knjižice so zrasle lani pri vseh 29 slovenskih hranilnicah za 9.817.170 din na 603.021.843 din, v tekočem računu so pa padle za 4.218.000 din na 402.369.000 din. Skupna vsota vlog je torej narasla za 5.598.927 din na 1.005.391.520 din.

Slava četnikov. V nedeljo 20. t. m. bodo proslavili naši četniki v dravski banovini svojo tradicionalno «krsno slavo». Proslava se bo vršila dopoldne ob 10. uri v velikih dvorani restavracije «Zvezda» na Kongresnem trgu v Ljubljani in so vabljeni vsi prijatelji in somišljeniki četniškega gibanja.

Nemška propaganda v tujini

Zadnja «Del. politika» piše o nemški fašistični stranki in njenih podružnicah v inozemstvu naslednje: «V raznih državah, pa tudi pri nas v Jugoslaviji, obstoje podružnice rajhovske fašistične stranke. Nemški fašisti trdijo, da so v teh organizacijah včlanjeni samo rajhovski državljani v inozemstvu. Češko-slovaška vlada ustanovitve teh podružnic, katerim so priključeni tudi SS in SA-oddelki, torej čisto bojne formacije nemškega fašizma, ne dovoli. Da ima prav, je pokazala nedavna parada teh nemških inozemcev v Budimpešti, kjer je o priliki obiska nekoga nemškega fašističnega dostojanstvenika stala pred kolodvorom postrojena četa rajhovskih fašistov; gre torej za militantno organizacijo tujih državljanov, ki tudi širi svojo propagando med nemško manjšino.»

Senator dr. Ante Pavelić je umrl v Zagrebu in je bil pokopan na državne stroške na zelo svečan način.

Umesten sklep. Tujskoprometna zveza za Hrvaško Primorje se je pridružila Združenju jadranskih ribičev za uporabljanje izključno le pravih hrvaških imen za morske ribe. Tudi na jelovnikih ljubljanskih gostiln in restavracij bi bilo dobro posnemati gornji čedni sklep.

Avtomatična telefonska centrala je bila izročena javnemu prometu v Dubrovniku.

Med nemško manjšino v Vojvodini je nastal oster spor, ki zavzema vedno hujše oblike. Opozicija pod vodstvom dr. Moserja in senatorja dr. Grassla je porazila in docela onemogočila dosedanjega voditelja naših Nemcev in znanega narodnega poslanca dr. Stefana Krafa.

Kam plovemo? Našim zadnjim poročilom o poraznih učnih uspehih na nekaterih srednješolskih zavodih v Jugoslaviji naj dodamo še letošnji polletni učni uspeh oziroma neuspeh z gimnazije v Virovitici: padlo je od skupnega števila 403 nič manj, kakor 248 dijakov ali 61,5 %.

Kdo ima prav? Nemški uradni podatki izkazujejo, da je naša država lani uvozila iz Nemčije 450 tisoč ton premoaga, dočim trdi naša uradna statistika, da ga je bilo le 412.000 ton. Zanimiva razlika, zlasti glede na to, da v naših premoagovnikih ne poznamo brezposelnosti in praznovanja ob polnih rudarskih železnicah.

Za razširitev vodovoda na svojem ozemlju bo potrošila beogradska mestna občina letos novih 26 milijonov dinarjev. Kako pa stoji vodovodno vprašanje v povečani «veliki Ljubljani»?

Gospodarski svet Male antante je preložil svojo konferenco, napovedano za 23. t. m., na dan 8. marca t. l.

Konferenca zunanjih ministrov držav Balkanskega sporazuma je odgodena na 25. t. m. na željo grškega predsednika vlade in zunanjega ministra Metaxasa.

Zanimiva primerjava. Tujski promet v naši državi je lani katastrofalno nazadovol, čeprav predstavlja eno najvažnejših pridobitnih panog našega narodnega gospodarstva. Za zgled bi si pri nas brez škode vzeli brate Čehoslovake, kjer je lani obiskalo njihovo državo 2.140.000 tujcev ali 11 % več, kakor leta 1936, in 26 % več, kakor leta 1935. V istem času pa je odpotovalo v tujino 1.530.000 Čehoslovakov ali 4 % več, kakor prejšnje leto. Prebili pa so ti njihovi ljudje v tujini 6 % manj dni, kakor leta 1936.

Povsod zaostajamo. Te dni je jugoslovanski tisk objavil statistične podatke, iz katerih je razvidno, da imamo v Jugoslaviji komaj 13.000 osebnih in tovornih avtomobilov. Za zgled si vzemimo le sosednjo majhno Avstrijo, v kateri

so zabeležili letos ob novem letu 113.511 motornih vozov, od teh 30.000 osebnih in 15.100 tovornih avtomobilov ter nad 68.000 motociklov.

Tretja jugoslovanska grafična razstava bo odprta v Beogradu od 21. t. m. do 11. marca t. l.

Železarska veleindustrija v Zenici bo izdelala letos že 3500 vagonov širokotirnih tračnic ali v dolžini nad 1000 km.

V naši državi bomo v kratkem pričeli proizvajati bencin iz rjavega premoga. Vse potrebne instalacije so nam obljubili Nemci.

V svrhu pogubitve trgovinskih odnosov med našo državo in Grčijo bo grška vlada uredila v Beogradu stalno razstavo grških izdelkov in pridelkov.

Na plenarni seji Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije v Beogradu je bilo sklenjeno, da se bo letošnja glavna skupščina Saveza SKJ vršila 15. maja v Beogradu, kjer bo 12. maja tudi seja izvršnega odbora, 13. maja plenarna seja uprave Saveza, 14. maja pa konferenca delegatov vseh žup.

Cene kmečkih pridelkov so se dvignile pri nas povprečno za 18 %, cene živine za 15 %, cene zemljišč pa marsikje celo za 400 %. Delavske meзде so se dvignile povprečno za 17 %, dočim so ostale plače državnih, samoupravnih in zasebnih uradnikov nespremenjene. Ali se res ne da doseči enakopravnega ravnovesja? ...

Otroka z dvema glavama je rodila neka muslimanka v Bosni. Otrok je kmalu po rojstvu umrl.

Novo uniforme. Za slovenskimi fanti bodo zdaj uniformirani tudi člani in članice «Kmečke zveze».

Najmodernejši kirurški paviljon v vsej Jugoslaviji so zgradili v provincijalnem mestecu Glini na Hrvaškem. Velja je 8 milijonov dinarjev in ima prostora za 100 bolnikov, v primeru potrebe pa celo nad 200. Kako pa je s kirurškimi oddelkom v centralni slovenski bolnišnici, v tretji prestolici Jugoslavije?

Iz somborske gimnazije je bil izključen osmošolec Kamenko Zagorčin, ker je na «nedovoljen način» obdelal šolsko nalogo pod naslovom «Mir», poslušajoč se znanega mota pesnika Iva Vojnovića: «Mati, zakaj se ljudje koljejo, ko se pa tako lepo zlati klasje...» Tudi znamenje časa in razmer...

Okrog 60.000 rezervnih častnikov je v Jugoslaviji, toda le 5000 jih je včlanjenih v raznih pododborih svoje organizacije UROIR.

Lokalno železnico Grobelno-Rogaška Slatina je odkupil država za 6.300.000 dinarjev.

Delegati jugoslovanskih Rotary klubov so odpotovali v Sofijo, kjer bodo z bolgarskimi rotarijci izdelali program za bodoče skupno delovanje.

Čudna moda je zavladala v nekaterih evropskih državah. Tako je uvedla tudi nova rumunska vlada najostrejšo vojaško cenzuro, ki predvsem prepoveduje objavo kakršnihkoli izjav bivših politikov iz vrst opozicije. Imena nekaterih politikov se niti ne smejo omenjati. Podobne ukrepe izvajajo tudi nekatere druge države.

Tri nove svetilke bo o Veliki noči proglasil papež, in sicer po enega Italijana, Španca in Poljaka. Za slovenskega Antona Martina Slomška se pač nikamor in nikomur ne mudi.

Društvo prijateljev Japonske je bilo na Mussolinijevo zahtevo ustanovljeno v Rimu.

Vojaški kadrovski rok v Avstriji bo kancelar dr. Schuschnigg podaljšal za pol leta.

Vsi prefekti in okrajni glavarji v Rumuniji, ki jih je imenovala bivša Gogova vlada, morajo novi vladi vrniti velike denarne vsote, ki so jih prejeli od Goge za volilno agitacijo.

Novi protizidovska akcija se opaža v nemških trgovskih rekla-

mah, ki naglašajo, da se prodaja povsod le blago, izdeano izključno od «arijskih rok».

Posebno ministrstvo za tisk se ustanavlja na zahtevo kancelarja Hitlerja v Nemčiji. Vodil ga bo državni tajnik dr. Dietrich.

Češko-slovaška je uvozila lani za 25 in pol milijona Kč vina, in sicer iz raznih držav. Jugoslavija stoji pri tem uvozu šele na šestem mestu z 2.1 milijona Kč za Italijo, Madžarsko, Grčijo, Francijo in Španijo. Tudi lep dokaz zunanjetrgovinskih zmognosti...

Nemška vlada je v zadnjem času prepovedala razpečavanje na vsem nemškem državnem ozemlju 29 velikim inozemskim svetovnim listom, med njimi tudi pariškemu «Tempsu», to pa baje zaradi objavljanja alarmantnih vesti o važnih dogodkih v zvezi z izpremembami v nemški vojski in v nemški notranji državni upravi. In zopet se ponavlja stari pregovor, da, če psu na rep stopiš, zavcili...

Izseliti se je moralo doslej iz Nemčije že nad 130.000 Židov, od teh v evropske države kakih 30.000, dočim je ostalih 100.000 zapustilo Evropo.

Barcelona so bombardirala Francosa letala v preteklem letu samo — 23-krat. Pri tem so vrgla na mesto 529 bomb, ki so porušile 863 poslopij, ubile 998 in ranile 2469 oseb.

Številno prostovoljcev iz Belgije na španskih bojiščih znaša še vedno kakih 15.000 mož. Skoro vsi, razen nekaterih vojnih strokovnjakov, se bore na republikanski strani. Doslej je padlo v španski državljanski vojni že nad 3000 belgijskih dobrovoljcev.

Veliki fašistični svet se bo sestal v Rimu 3. marca t. l. k rednemu zasedanju, na katerem bo sprejel važne sklepe glede notranje in zunanje politike Italije.

Češko-slovaški čebelarji bodo zgradili lastno združeno sladkorni tovarno in so zbrali v ta namen že nad 8 milijonov čeških kron.

Španska republikanska vlada je vsem svojim letalcem strogo prepovedala vsako bombardiranje neoboroženih mest in drugih človeških naselbin v nacionalistični Španiji, pa čeprav bi Francosa letala postopala napram nezavarovanim republikanskim mestom obratno.

Pri skorajšnjih bolgarskih volitvah bo po dosedanjih prijajah nastopilo okrog 2000 kandidatov za 160 poslanskih mest. Volilcev je okrog 2.500.000, med njimi 1.500.000 moških in skoro 1.000.000 žensk.

Dva važna govora. Za 20. t. m. je napovedal nemški kancelar Hitler v rajhstagu svoj velik zunanje-političen govor, od katerega je odvisno celotno ravnotežje v Evropi in sploh na svetu. Po njegovem govoru bo imel svoj velepomemben govor tudi francoski zunanji minister Delbos pred francoskim parlamentom.

Zigovanje denarja je odredila nova rumunska vlada, to pa zato, ker je ljudstvo zaradi neprestanih notranjih homatij denar poskrilo v takih množinah, da vlada sploh ne more več dobiti denarnih sredstev za izplačilo plač aktivnih uradnikov, policije in vojske.

Potrebo čim popolnejše oborožitve Anglije poudarja v svojem uvodniku londonski list «Times», ki trdi, da so dosedajni dogodki pokazali, da je le dobro oborožena Anglija najsigurnejše jamstvo za mir v Evropi.

Cela šestina newyorskega prebivalstva živi od brezposelnih podpor.

Samouprava

Vprašanje in odgovor

Vprašanje: Ali mora začasna občinska uprava predlagati prepis zapisnikov svojih sej nadzornemu oblastvu v pregled?

Odgovor: Zakon o občinah nikjer ne predpisuje, da bi se morali prepisi zapisnikov sej redne občinske uprave predlagati nadzornemu oblastvu. Tudi glede predlaganja prepisov zapisnikov sej začasne občinske uprave ni v zakonu ničesar določenega. Ker pa pride začasna občinska uprava v položaj, da posluje večkrat tudi v pristojnosti občinskega odbora, smo mnenja, da je umestno, da se prepisi zapisnikov sej začasne občinske uprave le predlagajo sreskemu načelstvu v vpogled. S tem se ne krši nikako zakonsko določilo.

Demanti. Rimska «Tribuna» demantira vesti, po katerih naj bi bile zadnje potopitve angleških ladij v španskih vodah v zvezi z delovanjem italijanskih podmornic. Če to zanika «Tribuna», ji moramo seveda vsi brezpogojno verjeti...

Tajni pomorski sporazum o nadaljnjem pomorskem oboroževanju je bil sklenjen med Združenimi državami severnoameriškimi in med Anglijo.

Finančni odbor francoskega parlamenta je soglasno odobril izredni kredit pol milijona frankov za postavitev spomenika češko-slovaško-francoskega bratstva in prijateljstva.

Japonsko-kitajska vojna je terjala doslej na japonski strani že približno 50.000 mrtvih in 150.000 ranjenih, pri Kitajcih pa baje štirikrat toliko. Japonci so doslej zasledili že eno petino vsega kitajskega ozemlja in je moralo nad 60 milijonov Kitajcev zapustiti svoje domove.

Fordove tovarne bodo postavile letos na trg nov model avtomobila, ki bo imel najnižjo ceno srednjega razreda, aerodinamično linijo in osemcilindrski motor.

Na Havajskem otočju grade Združene države severnoameriške največje in najmočnejše trdnjave na svetu.

Največ radio-naročnikov v Evropi ima Nemčija, kjer je znašalo letos na novega leta dan njihovo število 9.087.454. V zadnjem letu se je število nemških radio-naročnikov dvignilo za 291.487 oseb.

Italijansko oboroževanje na morju postaja vedno bolj intenzivno in mora Italija leta 1941. imeti že najmanj 227 velikih bojnih ladij.

Po zadnjem ljudskem štetju ima Francija 41 in pol milijona prebivalcev. V sedmih zadnjih letih se je prebivalstvo Francije dvignilo komaj za 81.000 oseb.

Šah

Pred nekaj dnevi je izšla prva številka šahovskega glasnika pod novo uredbo. Glavni urednik je sedaj jugoslovanski šahovski prvak g. Vasja Pirc. Glasnik stane na leto 72 din in se naroča na naslov: E. Buehler, Zagreb, Kraljeice Marije 30. Vsebina je zelo obsežna. Sodelujejo gg. Vasja Pirc, Keres, dr. M. Vidmar in drugi.

Danes prinašamo partijo iz Hastingsa, v kateri je stal Keres zelo slabo:

Fairhurst-Keres. (Indijska igra.)
 1.) d4, e6; 2.) Sf5, Sf6; 3.) c4, Se4; 4.) e3, b6; 5.) Ld3, Lh4+; 6.) Sd2, Lb7; 7.) a3, L+d2+; 8.) Sxd2, f5; 9.) Sxe4, fxe4; 10.) Dh5+, Kf8; 11.) Le2, d6; 12.) 0-0, Sd7; 13.) f3, Sf6; 14.) fxe4, Lxe4; 15.) Dh4, d5; 16.) ld2, Kf7; 17.) cxd5, exd5; 18.) Te1, Te8; 19.) Lxh5, h6; 20.) Lxg6+, hxg6; 21.) Tx16, Kg8; 22.) Te6, gxh6; 23.) Dh6, De7; 24.) Dxe6, Dg7; 25.) Df5, Dg5; 26.) Df3, Te8; 27.) Le1, Kg7; 28.) g3, Te4; 29.) Kf2, Kg6; 30.) Ke2, Df5; 31.) Dg2, Te8; 32.) Kd1, Dg4; 33.) Ke2, Txd4; 34.) exd4, Te2; 35.) Dxe2, Dxe2; 36.) Kc3, Df3; 37.) Kd2, Dh1 in črni dobi.

Pišejo nam . . .

Pismo z dežele

V «Slovenski besedi» je bilo doslej objavljenih že več zanimivih in poučnih člankov o težkem položaju kmečkega, uradniškega in drugih stanov. Naj bo danes tudi meni dovoljeno izpregovoriti nekaj besed iz lastnega opazovanja življenja v mestu in na deželi.

Nedavno sem se mudil v Zagrebu in potreba po okrepčilu me je zanesla v neko gostilno, ki se je v prvih večernih urah, ko se zapro pisarne, kmalu docela napolnila skoro izključno le z gosti-uradniki. Pozorno sem motril to družbo in ugotovil, da je pospravila poleg velikih množin vina tudi tri pečene janjce ter mnogo drugih dobrot. Pri tem sem se pa spomnil, kako žalostno je v naših podeželskih gostilnah, kjer istočisti gostilničar ves teden le po nekaj literčkov vina, čeprav prodaja dobro kapljico po 8 din liter, pri tem pa mora vendar živeti in plačevati visoke javne davkatve. Seveda pa onim uradnikom nisem zameril obilnega priboljška, saj se izdalek, ki so ga imeli z njim, navadno zopet vrne, čeprav v močno zmanjšani meri, h kmetu.

Drugo poglavje pa so oni visoki uradniki in gospodje, ki imajo mastne plače po 5000, 10.000, 15.000 ali 20.000 dinarjev na mesec — («Domoljub» je zadnjič pisal celo o nekem «direktorju» s 50.000 din mesečne «plače») —, ki pa tega denarja niti porabiti ne morejo in ga tako odtegujejo oni svrhi, kateri je namenjen, namreč cirkulaciji v narodnem gospodarskem življenju. S temi visokimi «zaslužki» gradijo razkošne palače, kupujejo gosposke vile v inozemskih kopalščih, kamor potem hodijo s svojimi družinami, prijatelji in prijateljicami zapravljat velikanske vsote denarja, pridobljene na kožo in račun najbednejših slojev našega naroda. Tako kopičenje in izginjanje našega denarja ustvarja nezaceljene rane v vsem našem gospodarstvu in na-

rodnem življenju. Potrebna bi bila v tem pogledu temeljita remedura na podlagi strogih, objektivnih zakonov, ki naj bi končno uredila tudi že nekakšno pravično sorazmerje med dohodki najširših plasti naroda in med dohodki nekaj tisočev «izvoljenih» in privilegiranih posameznikov.

Nihče ne zanika, da so vsi stanovi v človeški družbi in v dobro urejeni državi potrebni. Med vsemi pa je nedvomno najvažnejši stan — kmečki stan, saj predstavlja v naši domovini 82% vsega prebivalstva. Življenjske razmere in pogoji na našem podeželju so vse prej, kakor vzorne in rožnate. En sam pogled v kmetovo skledo in v kmečko stanovanje zadostuje, da si je tudi najnevednejši opazovalec hitro na jasnem, kako stvar prav za prav stoji. Teško delo in trpljenje od ranega jutra do pozne noči, ob vsakem vremenu, da se le obdela mati zemlja in da se pridela po možnosti vsaj toliko, kolikor naj bi zadostovalo za plačilo previsokih davkov, za skromno preživljanje mnogoštevilne družine, za obleko in obutev, za sol in vžigalice. Na kaj več pa danes kmet niti misliti ne sme. Kje je njegova prosveta in razvedrilo, kje knjige in časopisi? Da napredek po zgledu drugih naprednejših držav in narodov v takih razmerah ni mogoč, temveč je celo povsem izključen, leži jasno na dlani.

Je pa še eno poglavje z navedenim v najtesnejši zvezi in to je vprašanje kmečkega delavstva. Zaradi pomanjkanja kruha in nizkih dmin, ker visokih naš mali kmet absolutno ne zmore, nihče noče prijeti za trdo kmečko delo, temveč beži naša kmečka mladina obojega spola za lepšim in lažjim, pa boljše plačanim delom v mesta, v industrije in druge poklice. Za primer naj navedem, da je v vsej naši občini, ki šteje okrog 800 kmečkih posestnikov, morda le nekaj pičlih desetih hlapcev in dekel, in še ti so samo zato na deželi, ker za mesto niso sposobni. In naš kmet mora uporabljati za vsa dela, težja in lažja, le svoje nedorasle otroke, ki zaradi tega nujno zaostajajo v rasti in razvoju, kar je neizogibna posledica slabe in nezadostne prehrane, pretežkega dela za nerazvite moči ter ostalih neodgovarjajočih soci-

jalnih, gospodarskih in higijenskih življenjskih pogojev. Zato ni čudno, da srečujemo na polju in v gozdu, na travnikih in pašnikih, kmečki naraščaj, o katerem le težko presodimo, ali je star 6 ali že 16 let. Vidno se to nazadovanje v rasti in dozorevanju kaže tudi pri vojaških naborih, kjer se funkcionarji pritožujejo nad nedoraslostjo nabornikov v telesnem in duševnem pogledu. Če bo šlo še nekaj časa tako naprej, ne bomo več mogli govoriti o krepkih, kakor drevo lepo vzraslih slovenskih fantih, temveč jih bomo kot take poznali le še iz starih narodnih pesmi; obenem pa se bo na račun naše kmečke mladine in kmečkega gospodarstva zredilo nekaj pitanih petelinov, ki bodo sebično pozobali zrnje narodnega napredka in narodove zdrave bodočnosti.

Zameščan.

Iz sveta umetnosti

Koncert vijolinista Karla v. Baltza. Pod okriljem društva «Glasbena akademija», ki si prizadeva poživiti ljubljansko glasbeno življenje s prirejanjem abonencijskih koncertov in se hvalevredno trudi za ustanovitev Slovenske glasbene akademije, je 21. januarja t. l. nastopil v veliki Filharmonični dvorani mladi, simpatični dunajski vijolinisti virtuoz Karl v. Baltz, ki je za svoj koncertni spored izbral skladbe Veracinija, Bacha, Mozarta, Suka in Schuberta, ki zahtevajo od izvajalca velike tehnične spretnosti. Te je koncertant pokazal v precejšnji meri, toda ne povsod enako in uspešno. Talent je vsakakor tu. Do poglobljene interpretacije bo pa še nekoliko strma pot. Njegova igra me povsem ogreti ni mogla. Obisk koncerta je bil za čas predpusta razveseljiv, publika se je gostu za njegovo koncertiranje po vsaki točki hvalno oddolžila z lepo pohvalo. Vendar se mi vsiljuje naslednje vprašanje: Zakaj se zbere na koncertih s programi Mozarta, Beethovna, Schraberta, torej avstrijskih skladateljev, vsa ljubljanska nemška ali nemško misleča elita v vse časti vredni množini, dočim je pa na naših slovenskih koncertih nikdar neopazimo. To upravičeno lahko bode v oči vsakega resničnega prijatelja glasbene umetnosti, ki naj bo internacionalna. Vsi jo ljubimo, toda brez — šovinizma! Z. P.

Pevsko društvo «Sava» iz Ljubljane se je kar poživilo, odkar vodi njegov zbor g. Franjo Venturini, ki igra vidno vlogo tudi kot pevovalca v Hubadovi pevski župi JPS. V prejšnjem pomembnem zbor je pritegnil nove pevce in je tako s svojo pridnostjo na Svečnico v lepi in prostorni dvorani Sokolskega doma v Štepanji vasi — popolnoma zasedeni, kar je bela vrana celo v prestolnici Slovenije, v beli Ljubljani — žel prav čeden uspeh. Spored je bil kratek, zato tudi ni utrudil poslušalcev. Bil je skrbno in previdno izbran, nudi je deloma najnovejšo skladbo pevovalca Venturinija in Preloyca, v drugem delu pa narodne pesmi, tako da je občinstvo izredno zadovoljno odhajalo s koncerta z željo, naj «Sava» še naprej uboga svojega predsednika Pogacnika in pevovalca Venturinija, pa uspehi brez dvoma ne bodo izostali. Z. P.

Pevsko društvo «Edinost» v Radomljah pod Kamnikom je 30. januarja t. l. položilo članstvu račun o svojem dosedanjem delu. Menda je to naše najmlajše pevsko društvo. Ne le, da pogumno nastopa na svojih prireditvah, temveč je storilo za svoj kraj tudi nenavadno dobro stvar. Ustanovilo je namreč svojo glasbeno šolo, ki jo obiskuje 50 otrok iz Radomelj in okolice ter tako dobiva pouk v teoriji, igri na klavir in v petju. Pač vse hvale

vredna ustanova, ki naj bodri druga društva k posnemanju. «Edinost» vodita predsednik g. J. Šraj in pevovalca g. Božič. Peveci in pevke so zelo pridni, navdušeni za lepo petje. Naj bodo taki tudi v bodoče! Opereta «Ančka», ki sicer zabava oboževalce njenega žanra, je smel, pa vendar skromen poskus dveh mladih, gotovo tudi nadarjenih avtorjev, da bi ustvarila delo, ki bi bilo privlačna točka gledališkega repertoarja. Vsebinska «Ančka» ni bogve kaj, pisana je po že dovolj znanih receptih operetnih libretistov. Dejanje se razvija in odvija tako, da gledalec že naprej ve, kako in kaj bo še. Dovtipi niso posebno originalni, dvoumni, precej neduhoviti, ki se jim smeje le galerija. Glasba je nepretenciozna, se drži plesnih točk in slagerjev, pa je sprejemljiva. Najboljši je slowfox. — V glavnih vlogah so se dobro uveljavili Ribičeva, fletkana v igri in petju, Poličevci se je mladostna vloga zelo prilagala, Peček je bil s svojo putiko posrečeno smešen, kakor v vsaki podobni vlogi, vaški fotograf Zupa pa je s svojo komiko izzival salve smeha. Tudi ostalim akterjem ni grehov očitati. «Ančka» je prav primerna opereta za nedeljsko publiko. Mlada avtorja za nam gotovo v doglednem času postrežeta s kakim novim, še boljšim delom. Z. P.

Poštni promet v ČSR

Češkoslovaška ima danes 4587 poštinih uradov in odpade en urad na 3317 prebivalcev oziroma na 36,63 kvadratnih kilometrov državne površine. Brzojavnih uradov je na Češkoslovaškem 4447, brzojavni žični vodi pa merijo v dolžino nič manj, kakor 135.029.787 kilometrov. Razen tega imajo v bratski republiki 2965 telefonskih central. V preteklem letu so češkoslovaške pošte dostavile 715 milijonov poštinih pošiljk, dočim je zračna pošta prepeljala okrog 535 tisoč 700 pošiljk. Brzojavk je bilo lani odposlanih nad 10 milijonov, telefonskih razgovorov pa je bilo nad četrtilijarde. Vseh nameščencev je v češkoslovaški poštni službi 46.965.

Smešnica

A.: «Vsaka ženska trdi, da vse ve.»

B.: «Ne drži! Moja žena, na primer, že dvajset let zatrjuje, da še vedno ne ve, zakaj me je vzela!»

ZEDINJENA ZAVAROVALNICA D. D.

Filijalna direkcija

LJUBLJANA, Cigaletova ulica št. 1

(pred sodiščem) v lastni palači

- Jamstvena sredstva: Din 100.000.000
- Kapital življenjskih zavarovanj: Din 250.000.000
- Telefon Interurban: 29-17
- Brzojavni naslov: Zedinjena Ljubljana

PREVZEMA VSE VRSTE ZAVAROVANJ

kakor: požarna, vlomna, nezgodna, jamstvena, avto-rizike, poškodbe strojev, razbitje stekla, transportna, življenska, rente, chomage

Gostilna RAŽEM

Ljubljana — Žabjak — Telefon št. 28-57

sporoča cenjenim gostom, da toči od ravnokar došle vagonске pošiljke izbranega dalmatinskega vina najodličnejše kvalitete

Zdravilno črnino po . . . . . Din 10—

specijalno belo po . . . . . Din 10—

kakor tudi štajerska in dolenjska izbrana vina.

Priznana izvrstna kuhinja nudi vedno razne posebnosti. Prepričajte se sami!

Za obilen obisk se priporoča ZORAN RAŽEM

ENOSOBNO STANOVANJE

z vsemi pritlikinami takoj oddam za Din 300—. Soba in kuhinja sta veliki, v kuhinji je vodovod.

Stanovanje je oddaljeno od palače banske uprave 10 minut.

ROŽNA DOLINA
CESTA II/6.

Oglašujte v
„Slovenski besedi“

Prvovrstna lutomerska, dolenjska in dalmatinska vina toči

gostilna pri „Jerici“

Rožna dolina, Cesta V/2
Telefon 24-11   Telefon 24-11

Mrzla in topla jedila vedno na razpolago. Dobijo se priznana dobre domače suhe klobase.

priporočaja se
Jeločnik Viktor

Trajno kodranje samo Din 60—

Barvanje las v vseh niansah.
Izdelava garantirano dobra.

Frizerski salon

MIRKO ZALETEL, Ljubljana
Cesta 29. oktobra (Rimska) št. 24

Posvetovalnica

za naročnike „SLOVENSKE BESEDE“

Kdor je plačal naročnino za „Slovensko Besedo“, se lahko brezplačno poslužuje naše posvetovalnice, kjer dobi informacije:

- o vsakovrstnih vlogah na upravne oblasti, občino, srez, banovino in na ministrstvo;
- o prošnjah za vojaške oprostitev;
- o vlogah na davčne oblasti;
- o zakonitih socialnih dajatvah; skratka
- o usem in vselej, kadar potrebujete nasvetov, da pridobite ali očuvate socialne ali gospodarske pravice.

Na posvetovalnico sporočite pismeno svoje želje, nakar dobite takoj tudi pismen odgovor. Za odgovor pošljite znamko za 2 Din

Dopise pošljite na naslov:
„SLOVENSKA BESEDA“
Ljubljana, Šelenburgova ulica 7/II.